Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercurea si sambat'a.

Pretiulu
pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la adou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nr. 17. **Sibiiu, 28/12 Martiu 1879.** **Anulu II.**

Limb'a magiara in scól'a poporale.

Subt acestu titlu cetimu in „Foi'a Scolasteca“ din Blasiu Nr. 4 din 15/27 Februariu a. c. urmatórïele :

„In „Foi'a scol.“ Nr. 2 amu aretatu ingrigirea enorma, ce s'a produsu in romani si celalalte nationalitàti nemagiare, de candu s'a latîtu faim'a, cà regimulu voiesce a pune pre més'a dietei unu proiectu de lege, prin care limb'a magiara se se faca studiu obligatu in tóte scólele confessionale.

Agitatiunea luà dimensiuni atàtu de mari, in càtu capii bisericeloru romane se vediura necessitati a face pasii spre inpiedecarea acelui proiectu.

Purcederea urmata de una parte si de cealalta in totu si mare, este cunoscuta din foile politice. Amendoi metropolitii romani au asternutu M. Sale càte una representatiune si anume Esc. Sa dr. Ioanu Vancea impreuna cu episcopulu Lugosiului dr. Victoru Mihályi in audientia privata la 10 Februariu, cu espunerea pre largu a toturoru motiveloru si inpregiuràriloru, precum numai ín audientia privata este possibile, — éra Esc. Sa Mironu Romanu cu una deputatiune in 13 Febr., in audientia publica.

Episcopulu Gherlei, Il. Sa M. Pavelu fiindu pre la 10 Februariu in calatoría, n'a potutu subscrie representatiunea asternuta de Metropolitulu seu; inse dupa reintórcere la scaunulu seu venindu la resiedinti'a metropolitana s'a declaratu intru tóte invoitu cu pasii facuti. Din partea Ordinariatului dela Oradea mare s'a datu asemenea declaratiune.

Representatiunea deputatiunei gr. or. s'a publicatu numai de càtu in foile magiare, apoi si in cele romane; éra cea asternuta de Archiereii gr. cath. pàna acum nu.

De ací se nascù una nedumerire, carea, se nu fia caus'a de natura atàtu de delicata, ne-amu vedé necessitati a o deduce din motive, cari dorimu se lipsésca din pieptulu fia-carui omu.

Cá se satisfacemu dorintiei comune de-a cunosce coprinsulu representatiunei asternute M. Sale de càtra Archiereii gr. cath., o tiparimu ací intru totu coprinsulu.

Adaogemu totu una data, cà respunsulu oralu alu M. Sale fù plinu de gratia.

Esc. Sa cu Il. Sa Episcopulu Lugosiului dupa presentarea representatiunei la Maiestate, cercetara si pre Esc. Sa d. Ministru de culte, si vorbira si acolo in interesulu causei.

Cesarea Regia-Apostolica Maiestate!

Prea gratiosu alu nostru Domnu si Rege!

Sunt mai 900 de ani, de candu S. Stefanu, gloriosulu si glorificatulu rege primu alu Ungariei, creatoriulu mariloru institutiuni de valóre perpetua ale statului si constitutiunei magiare, considerandu intieleptiesce, cà pre teritoriulu acestei patrie mari locuiáu cetatiani de mai multe limbe si datine, séu nationalitàti, pentru institutiunile acele de insemnatate istorica ale sale a luatu de idea fundamentala considerarea cuvenintiosa si apretiuirea nationalitàtiloru cá atari, si insemnetatea cu totulu mare a faptei acestei-a si pentru tiéra si statu, a recunoscutu-o prin urmatórele cuvente pregnante: „Unius linguae uniusque moris Regnum imbecille et fragile est.“ (St. Stephani Decr. I cap. 6. Nr. 3.)

Si intru adeveru! istori'a celoru 8 sute de ani acum trecuti adeveresce in modu stralucitu, cà fortaretiele Ungariei zidite pre fundamentulu acela au fostu tari si solide in midiulorulu toturoru vicisitudiniloru; pentru-cà locuitorii ei de limba si datine diferite, cari formáu paretii acelora, au traitu intre sine — cu rari esceptiuni — in pace si intielegere, éra facia cu pericolele esterne amenintiatorie s'au intrecutu unii cu altii intru aducerea sacrificieloru recerute spre aperarea ei; de-ora-ce fia-care si-a iubitu si temutu tesaurii sei pretiosi: religiunea, ritulu si institutiunile sale bisericesci, asia si patri'a comuna cá pre nutritori'a s'a, limb'a si datinele séu nationalitatea si natiunea sa, cá-si pre mam'a sa cea dulce.

Asia a fostu acésta odinióra, inca si atunci, candu in patri'a acésta mai tardiu unii dupa altii s'au asiediatu locuitori de limbe si nationalitàti noue; asia a fostu acésta totu deauna, pàna in tempurile cele mai din urma. Inse liberalismulu, ce domnesce adi prin Europ'a si asia si in patri'a nóstra, alu carui principiu este a o rumpe cu trecutulu si a ordiná tote almintre, precum se pare, voiesce a deschide cale la schimbari si in respectulu acesta prin aceea, cà prin purcederea sa, in loculu estimarii inprumutate de pàna ací, aflà de bine a dá locu intre nationalitàti semburiloru jalusíei si ai neincrederei inprumutate, din cari naturalmente se nascu inparechiàri. Pentru-cà trecùndu preste dical'a prudentiei practice „Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt patres tui“ (se nu treci preste miediuinele vechi, cari le-au pusu parintii tei, Prover. C. 22, v. 28) si parassindu postulatele justitiei distributive, cari inainte de acésta au sierbitu de indreptariu facia de toti cetatianii patriei, acum radiemandu-se numai pe poterea unoru partide singuratece, nu totu-deauna pune in cumpena postulatele binelui publicu si bunastarea toturoru cetatianiloru de statu, ci de multe ori aceea, ce pretinde interesulu partidei sale si conditiunile de esistentia ale egemoníei castigate.

Productulu unui asemenea spiritu se pare a fi, si in genere se considera de atare, proiectulu acelui Articolu de lege, carele are de scopu introducerea limbei magiare in scólele confessionale, care proiectu inca astépta incuviintiarea prea inalta a Maiestatei Vóstre.

Prea inaltiate Dómne! departe e dela noi, cá se fimu condusi séu si numai atinsi de spiritulu netolerantiei, candu plecati inaintea prea inaltului tronu regescu alu Maiestatei Vóstre, cu supunere omagiala ne rogàmu, se Ve indurati prea gratiosu a denegá proiectului de lege amintitu incuviintiarea prea inalta. Pentru-cà noi, cari ne tienemu de cetatianii de alta limba si datine, respective nationalitate, suntemu înpinsi mai multu la stare de aperare, si aperàmu aceea, ce este pretiosu in ochii nostri si are influintia si asupra binelui patriei comune.

Causele si motivele nóstre, pre cari dupa natur'a loru punemu pondu fórte mare, si de cari condusi asternemu acésta rogare prea umilita, sunt urmatóriele :

1. abstragùndu dela aceea, cà acelu articolulu de lege dupa judecat'a comuna a cestorulalte nationalitàti din patria ar' fi numai primulu pasu spre

---

Foisiór'a „Observatoriului“.

Verfulu cu doru si Florea ciobanulu. *)

Legenda.

I.

Pe unu plaiu de munte,
P'a Dorului frunte,
Florea pastorea,
Oile-'si pastea.

De cu primavéra,
Din dïori pana sér'a,
Totu cantandu doiosu
Din fluieru setosu:

Doin'a pastorésca
Turm'a se pornésca,
Doin'a cu suspinu
Se mérga mai linu;

Doin'a cea betrana
Se vie la stana
Lang'unu micu isvoru,
Sub unu fagusioru.

Blandele mióre
Turma de fecióre
Multu ele'lu iubeau
Si voiosu mergeau.

Pe culmi luminóse
Si prin vai umbróse,
Pe „Vérfulu cu Doru“,
Candu esiá din nuoru,

Din fluïeru s'asculte
Doine, viersuri multe,
Ce Florea cantá
De le desmierdá.

Candu la adapare
Alergau prea tare,
Elu cantá cu focu
Se mai stea pe locu.

Se easa din cétia
La locu de verdétia,
Sub fagulu stufosu
Si bradulu pletosu.

Pan' ce santulu sóre
Iarasi va resare
Peste mandrulu plaiu
Ce e chiar' unu raiu

Multe siopte line,
Din frundie suspine
Florea repetá
Viersu'i intrecea.

Ventulu din padure
Si din vai murmure,
Riulu vorbitoru,
Paserea din sboru.

Noue ani cantase,
Oile 'lu urmase
Totu pe plaiu si stanci
Si prin vai adanci.

Sufletu'i crescuse,
Ânima'i batuse
De unu tainicu doru
Ce 'nvelea unu noru,

Cum céti'a 'nvelesce
Si pe Doru plutesce
Pan' ce 'n plaiu cerescu
Diorile zimbescu.

Elu cantá la sóre
Privindu la mióre,
Cu ele vorbiá
Si-apoi suspiná.

Iar' la umbra désa,
Unde-i ierb'a-alésa,
In sufletu simtiá,
Si bietu nu sciá.

Ce flóre 'nflorésce,
Ce frundia 'ncoltiesce,
Ce doru si suspinu
De amoru divinu,

Pieptulu i coprinde
Si-arip'a si-intinde
Si 'lu face-a sbura,
Potec' a lasa.

Si pe verfuri 'nalte
Ânim'a se'i salte
Catandu vr'unu isvoru
Ce-are leacu de doru.

Câ-ci a lui iubire,
Tainica simtire,
Inca n'a 'ntalnitu
Ce 'i-a fostu ursitu.

II.

Intr'o deminétia
Candu pe vale-i cétia,
Stá Florea oftandu
Din fluieru cantandu,

Candu d'odata apare
Si pe Doru resare
La lumina'n dïori
Ca plutindu in nuori

..... Unu bojuru de féta
Din sóre picata,
Ca o stea lucindu
Muntii 'npodobindu,

Cu cóma-aurita
De radie 'npletita,
Cu ià de firu
Si ochi de safiru,

Ce-au dulce zimbire
De lasu in uimire,
Si lucescu d'unu focu
Ce opresce in locu.

Aducêndu in lume
Dorulu alu cui nume
Toti sciu si'lu simtiescu,
Ca e focu cerescu.

Florea o diaresce
Fluïeru-amutiesce;
Crede c'a visatu,
Séu cà-i fermecatu.

Se uita mai bine,
Dar negur'a vine;
Florea 'nchisu in nuoru
Canta mai cu doru,

Se róga de sóre
Radia-i ardietóre,
Se reverse 'n josu,
Unde-i nuorulu grosu:

Norulu se despice,
Negur'a s'ardice
De pe luminisiu,
Si de pe bradisiu,

Se mai vadia-odata
Naluc'a de féta,
Ce par' c'a visatu
Si l'a sagetatu.

Sórele lucesce
Radiele-si latiesce
Si 'n „Verfulu cu Doru“
Vede-acelu Odoru,

Ce nu e naluca
Nici Dîne ce-apuca
Sufletu omenescu
De mi-lu chinuescu,

Ci e Mariór'a
Blanda ca miór'a,
Chipu de angerasiu
Cu sufletu gingasiu,

Dulce cá o flóre
In dïori lucitóre,
Fïica de pastoru
Stéu'a muntiloru.

Ea din satu venise,
Pe Doru se suise,
Prin Sante-Marii
Candu sunt muntii vii,

Si ciobani in târla
S'adunu intr'o surla
De se 'nveselescu,
Rodu-si inpartiescu,

Rodulu ce da vïatia
Si ii dicu dulcétia,
Adunata 'n munti
Cu piscuri carunti.

Iar candu brum'apare
Atunci de plecare
Bacii se gatescu,
Oile 'ntrunescu

La stân'a din vale
Langa drumulu mare,
Unde vinu mandiari
Pe 'nguste carari

Si-albele mióre,
Ce lucescu la sóre
Si mandri cârlani
Cu voinici ciobani.

Catu fu var'a tóta
Nu se vediù féta,
Nici chipu femeiescu
Pe plaiu pastorescu,

Numai cea fecióra
Blond'a Mariória
Se-'si vadia-a venitu
Pe tatalu iubitu,

Si se plece a-casa
Cu lana alésa,
Cum nimeni n'avea
Din satu dela ea.

Fét'a multu crescuse
Si n'o cunoscuse
Candu Florea pe Doru
O diarise 'n nuoru.

Ei copilarise,
De mici se iubise,
Dar' era multi ani
De candu cu ciobani

Elu pe munti âmblase
Si se 'nvertosiase
In sóre si 'n ploi
Pastorindu la oi,

Oile se pasca
Turm'a se-'i sporésca,
Si din mioraru
Si din manzararu

S'ajunga odata
Cu târla bogata
Si casatoritu
Cum 'i-o fi ursitu.

(Va urmá.)

---

*) Vediendu din diarie ca dilele acestea are se se cante in teatru o opera, alu carei subiectu este o legenda nationala „Verfulu cu doru,“ 'mi-amu adusu aminte si amu gasitu intre poesiele mele inedite acésta legenda, scrisa in 1874, pe candu petreceamu vér'a la Sinaia.

Ve rogu dar', domnule redactoru, se bine-voiti a inserá acésta poesia in celu mai apropiatu numeru alu „Pressei.“

Priimiti, ve rogu, etc. Sava N. Sioimescu.

magiarisarea scóleloru poporali ale nationalitàtiloru acestor'a, si asia acelu articolu de lege, déca s'ar' pune in vigóre, ar' pune temeiu pentru nimicirea successiva a diferiteloru nationalitàti, — abstragùndu dela acésta, este afara de tóta indoiél'a, cà poterea si rigórea acelui articolu

a) ar' delatúrá din scólele nóstre confessionale — cá se graimu cu restrictiune numai la Ierarchi'a nóstra, — pre cei mai multi invetiatori ai scóleloru poporale confessionale si numai din motivulu acel'a, carele statoritu prin acelu proiectu de lege si singuru este de ajunsu, cà anume aceia nu vorbescu limb'a magiara si nu posiedu cunoscinti'a ei. Asia multi individi romani apti, luandu-li-se panea si neavendu nici-unu prospectu, cá dupa tempulu si spesele intórse spre studiare se capete unu modu securu de subsistentia, aru desperá si inmulti nunerulu celoru lipsiti de panea de tóte dilele si cét'a malcontentiloru, — care lucru cu destingere in tempurile aceste cu directiune socialistica, nici patriei nice societàtii nu i-ar' sierbí nice spre folosu, nice spre bucuría, ci din contra i-ar' fi spre cea mai mare dauna;

b) loculu acestoru feliu de invetiatori poporali romani destituiti, este credibilu — se nu dicemu securu, — l'ar' ocupá invetiatori de aceia, cari aru fi capaci de-a satisface postulatului prescrisu in proiectulu de lege, de si aceia nici dupa limba si dupa nationalitate nu aru fi romani, nice dupa confessiune nu aru fi gr.-catholici; si asia pentru Ierarchi'a gr.-cath. ar' poté se intrevina acea anomalia neaudîta si starea acea consternatória, cá educatiunea si instructiunea prunciloru sei de scóla, a fiitoriloru sei credintiosi, lasata pre mani straine se fia incredintiata bunei vointie a unoru individi cu principie si vederi contrarie principieloru sale religióse si limbei sale eclesiastice, contrarie ritului si datineloru sale crestíne, — care lucru capii ierarchiei nóstre nu l'aru poté suferí cu nepasare si fàra de-a se plange in contra lui, si nice una data nu aru poté contribuí spre aceea, fàra de-a neglege cu totulu, cá nescari mercenari perfidi, postulatele esentiali ale santei loru vocatiuni si ale sublimei loru missiuni.

Deci pentru-cá se prevenimu unele stàri cá-si aceste, vocatiunea nóstra sacra pretinde, cá se lucràmu spre delaturarea aceloru incidentie, ce aru produce atari stàri, si acésta inplinimu prin cererea nóstra prea umilita de mai susu. Dar' inca

2. déca ponderàmu, ce feliu de spiritu petrunde educatiunea religiósa-morala a teneriloru, a fiitoriloru parinti de familia, membrii ai societàtii, cetatiani si credintiosi ai biserecelor, cari teneri esu din scólele manipulate de liberalismulu domnitoriu acum, séu influintiate de spiritulu lui, si principiele de comunu anticrestine, supte sub educatiunea acésta, ânim'a omului cauta se se infióre, si ori-care parinte de familia cu judecata sanetósa, ori-care cetatianu cu caracteru si membru credintiosu alu biserecei inplutu de ingrigiri, cauta acusi se cadia in desperatiune.

Chiaru pentru acésta noi cá administri ai biserecei catholice si aperatori respundietori ai vietiei crestine, din respectu cá credinti'a ei si moral'a crestina se remana nevetemate, si in interesulu bine intielesu alu societàtii, si alu statului, cari ambii in realitate se baseza si se tienu la olalta prin acele, se inflorésca din ce in ce mai multu, inca suntemu necessitati a face rogarea nóstra prea umilita. Mai incolo

3. ceea ce si mai tare inmultiesce ingrigirile nóstre cu totulu indereptatite este inpregiurarea aceea prea momentósa, cà ierarchi'a nóstra gr. c. in credinti'a bisericei catholice este intemeiata dupa ritulu grecescu, cu limb'a romana, cá limba ecclesiastica, precum se vede apriatu din cuvintele relative ale bulei canonizatorie a S. Scaunu Apostolicu alu Romei date in 1853, cari cuvente dicu: „In Ecclesiasticam Provinciam Graeco-Catholicorum unitam linguae Romanice. . . Apostolica Auctoritate perpetuo quoque erigimus et instituimus".

Asia dara pentru Ierarchí'a nóstra ecclesiastica limb'a romana este cestiune de viétia, (conditio sine qua non); prin urmare totu ce amenintia si pericliteza limb'a biserecei nóstre, limb'a romana, amenintia si pericliteza totu odata Ierarchí'a, biserec'a nóstra. Déca noi facia de pericolulu acesta amu fi indiferenti, atàta ar' insemná, càtu a ne face tradatorii biserecei nóstre, ceea ce si numai a supune ar' fi pecatu cumplitu, se nu dicemu atentatu sacrilegu.

Déca odinióra cu dereptulu s'a potutu dice despre bisereca, cumcà dins'a este mam'a scólei poporale, cá-si carea in tempurile de mai inainte singura a nascutu si ingrigitu scól'a poporala; in presente se póte afirmá despre scol'a poporala, cà este foisiorulu (tind'a) biserecei, carea strapune din sînulu seu biserecei pre fiitorii ei credintiosi.

Asta-di din foisiorulu acesta pasiescu afara si intra in biserica credintiosii. Déca in foisioru atmosfer'a spirituala, adeca educatiunea si instructiunea, este nesanetósa, séu póte infectata, ea nice atunci nu inceteza de a torturá pre locuitorii sei inpiliti in modulu acesta, si a le vescedí viéti'a religiosa-morala, candu ei intra in biserica.

Cá nu cumva si noi acusi se ni capetamu credintiosii din foisióre de aceste, trebue se ne cugetamu de tempuriu, cá pentru noi se nu se infiintieze atari foisióre, ceea ce dorimu a dobendí si prin acésta petitiune omagiala a nóstra.

Pre candu plecati inaintea tronului Maiestatei Vóstre ne rogàmu pentru ascultarea si inplinirea prea gratiósa a acestei cereri prea umilite, perenàmu cu cea mai adunca supunere omagiala."

Ai Maiestatei Vóstre

Vien'a 9 Februariu 1879

prea umiliti si prea credintiosi supusi si capelani

Dr. Ioanu Vancea m. p.,
AEpu si Mitropolitu.

Dr. Victoru Mihályi m. p.,
episcopulu Lugosiului.

Ungari'a.

— (Catastru.) Dela 1851 s'au inceputu lucrarile catastrali in acésta tiéra. Celu de antaiu operatu a costatu milióne, dara nu a fostu bunu mai de nimicu. Alu doilea costà totu milióne si a esitu plinu de erori. In a. 1875 diet'a Ungariei votà in art. VII de lege 5 milióne 700 sute de mii florini pentru terminarea catastrului, classificarea calitatiloru de pamentu, ficsare de chiai, dupa care se se póte calcula venitulu curatu alu fiecarei proprietati de pamentu. La terminarea acestoru lucrari nespusu de anevoióse s'a prevediutu unu restimpu numai de trei ani. Ce se vedi inse! din Juniu 1875 pàna in Juniu 1877, adeca doi ani de dile, lucrara numai la corecturi, éra in acelu timpu sum'a susu aratata se chieltuí intréga si preste aceea inca 100 de mii. Din corecturi inse statulu avù atàta folosu, cà multime de proprietati mai alesu de cele mari, a caroru mesuratura de mai inainte fusese falsificata, mesurandu-se de nou, au fostu supuse la contributiune mai mare asia, cà de atunci incóce statulu incassédia cu càte 2 ½ milióne florini mai multu din darea de pamentu (fonsiera).

Pàna aci ar merge de bine de reu; dara tocma acuma se cérta in B.-Pesta asupra unoru cestiuni de cea mai mare inportantia. Teritoriulu intregu alu tierei cá proprietate a locuitoriloru, coprinde mai multu cá 50 milióne de parti mari si cele mai multe mici. Dupa „Pesti Napló," la classificarea si pretiuirea loru se mai ceru celu pucinu 4 ani, cá sa fia gata in a. 1882. Atunci inse catastrulu nou va fi costatu pàna la 14 milióne florini. Lucrulu inse nici cu atàta nu e terminatu, ci dupa aceea urmédia a se pune 2—3 termine de reclamatiuni, fiindu-cà se prevede fòra spiritu de profetia, cà voru mai remanea destule erori; locuitorii inse voru reclamá in lini'a prima contra pretiuitoriloru carii, dupa cumu afirma acelasiu diariu in Nr. 57, au porunca dela ministrulu respectivu, cá se classifice calitatile in secretu si se pretiuésca càtu mai susu, totu in secretu. Scopulu adeca este, cá darea de pamentu din tierile corónei unguresci se ésa pe viitoriu de siguru la 40 de milióne pe anu. Si fiindu-cà acésta suma deocamdata nu ese din venitulu poprietatiloru, de aici se póte esplica informatiunea ce ne dà in Nr. preced. dn. corespondente din comitatulu transilvanu Solnocu-Doboca locuitu mai totu de romani, cà darea capului (turc. haraciu, cá se nu ti'lu taie) se alatura sub unu nume falsu de dare pe castigu la darea dupa propriétati, cà-ci poporulu saténu fiindu in parte considerabile lipsitu de proprietate immobila si ajunsu aprópe la proletariatu, firesce cà dupa mosii'a ce nu o are, nu mai póte plati, deci se platésca pentru capulu seu, alu nevestei si alu baiatiloru trecuti de 16 ani. Adeca daca ar fi castigu, se platésca; dara unde este castigulu?

Noi amu mai tractatu acésta cestiune si in anulu trecutu de vreo doue ori; ea inse merita a se discuta celu pucinu in tóta lun'a odata, si inca de càtra barbati competenti, cà-ci altumentrea va fi vai de sufletele locuitoriloru. Chiaru in Ungari'a s'au aflatu destui proprietari carii reclamara contra pretiuiriloru exagerate declarandu, cà cu acelea pretiuri ei sunt buni bucurosi a'si da proprietatile la statu in arenda.

— (Esirea apeloru) in Ungari'a causà si pàna acuma stricatiuni din cele mai infricosiate; mai virtosu riulu Tisa devastà una parte considerabile a tierei, anume in asia numita tiér'a de diosu (Alföld). Sate intregi sunt asia dicùndu spalate de pre faci'a pamentului. Intr'unu singuru tînutu pe aprópe 100 de mii jugere (pogóne) pamentu cultivatu, sunt nimicite tóte semenaturile din anulu acesta. Nicairi inse calamitatea nu este asia de mare cá in regiunea Segedinului. Cateva sate din inpregiurulu acelui orasiu au disparutu, dupace locuitorii apucara a scapá cu viati'a. Acuma inse chiaru Segedinulu cu 70 mii locuitori ai sei, mai totu magiari, este in celu mai invederatu periculu de a fi nimicitu. Gubernu, comand'a militara, societatile de corabiare trimitu din tóte partile ajutórie, ca dóra voru salvá macaru orasiulu, cà-ci de campuri nu mai póte fi vorba. Poteri gigantice se concentra la ridicari de iezaturi si sapaturi de canale, elementulu inse isi bate jocu de ele.

Totu-odata sunt fórte batetórie la ochi doue sciri venite éra in 11 dela Segedinu, cà adeca din caus'a lipsei totale de securitate s'a proclamatu dreptulu statariu ridicandu-se spendiuratori, si cà cei mai multi orasieni nu voru se mai lucre, ci fugu care in càtrau.

— (Reactiune pornita contra representatiuniloru substernute la monarchulu prin archiepiscopi, episcopi si deputati.)

Ni se scrie din comitatulu Marmatiei (Maramurasiu) in Ungari'a de dato 3 Martiu st. n., cà membrii de ai auctoritatiloru publice chiama la sine individii din comunele romanesci, preoti, docenti, si pe toti càti sciu scrie, sau numai a'si manji numele, cá se subscria unu protestu in contra pasiloru facuti la Vien'a de càtra deputatiunile nóstre in caus'a scóleloru si a limbei, si se céra introducerea prin lege a limbei magiare in scólele confessionali romanesci, facute din pungile poporului, nu din ale carturariloru. Protestulu vine. de unde vine, facutu gata, si se pune sub nasulu fiacarui carturariu cá se'lu subscria sau manjésca, fòra a intrebá prea multu dupa coprinsulu lui, cà-ci li se scotu ochii cu exemplulu rusnegiloru. S'au aflatu chiaru asia numiti „domni de romanu," cari jóca acea comedia mârsiava. In Nr. viitoriu vomu da cá proba unu exemplu concretu, plinu de scandale, care se potu asemená cu cele de care se intempla mai de regula in colegiile electorali. Operatiunea strategica contra romaniloru nu este reu combinata, ea merge concentricu càtra scopu. Episcopii rom. catholici pusi in linia de batalia, angagéta la inceputu numai de càtra cei doi ruteni. Archiereii romanesci trasi in prepusuri diverse prin diariele magiare. Celu din Blasiu descrisu cá desertoru dela caus'a nationale; celu din Sibiiu cá credintiosu causei magiare inca de candu facuse parastasulu pentru cei 13 generali unguresci spendiurati de càtra austriaci la Aradu, acumu inse sedusu de càtra demagogi („Kelet," „Szabadság" etc). Celu din Gherla castigatu prin episcopi'a Oradei. Celu din Aradu prin decoratiune. Celu din Caransebesiu pocaitu din alte cause. Consistorieloru, protopopiloru si altoru preoti pusu scalusiu de feru in gura prin subventiunile sarantóce. Nu ne miramu de tóte acestea minciuni infame, cà se propaga, se revólta inse sufletulu nostru candu dàmu preste romani nauci, carii le credu cá nesce babe, ba inca punu si remasiaguri pe ele, in locu de a infrunta obraznici'a cu demnitate de barbati. De altumentrea acestea sunt si urmarile publicatiuniloru nóstre precipitate. Prea ne-amu grabitu a bate tóc'a dela Pasci.

Romani'a.

Bucuresci, 6 Martiu st. n. Chiaru in actulu sublime alu nascerei omului, comandatu de Mam'a Natura, dorerile femeii care urmédia dupa nascere, sunt adesea mai cumplite si mai periculóse decàtu insasi nascerea. Curatu acestu fenomenu ni se presenta astadi dupa regenerarea politica a statului Romaniei si a natiunei romanesci. Natiunea isi recastigà independenti'a sa politica si nationale cu sangele seu; Europ'a 'ic recunoscù pe langa conditiuni, care pe numele loru celu adeveratu se potu numí afrontu. Pentru perderea Basarabiei avù óresicare consolatiune in castigarea Dobrogei; dara a'i inventá o cestiune jidovésca, a'i dá apoi caracteru religiosu, este aceea ce a ranitu pàna la ficati pe totu romanulu. A'i da caracteru puru sociale si national-economicu, tréca mérga, cà-ci acésta nu o néga nici romanii. Cu alte cuvente, ei se ferescu de multimea mare a jidoviloru, din causa cà prevedu in sporirea loru ruin'a economica a tierei. Romanii inse nu potu simpatisá, anume cu jidovii nemtiesci-lesiesci, inca si din alta causa de inportantia estrema. Sunt tocma 25 de ani, de candu se castigasera cele dintaiu

documente autentice la mana, despre planulu de a colonisá principatele romanesci cu unu numeru càtu se póte mai mare de jidovi si de alti suditi, pentru cá si sub acestu pretestu se se póta formulá in conferentiele diplomatice din acea epoca pretensiunea de incorporarea loru la unulu sau la doue din monarchiile vecine. Gubernulu actuale isi castigà si astadi informatiuni destulu de sigure, cà „Alianti'a universale israelita," cu resiedinti'a centrale in Parisu, ramurita prin filialele sale in tóta lumea, potere mare, ce lucrédia mai multu intru ascunsu, nu vrea se scia de simpl'a revisiune a art. 7 din constitutiune, adeca de admitterea la indigenatu nu numai a persóneloru si familiiloru de confessiuni si rituri christiane, ci si de nechristiane, cumu mosaici si mohamedani. Cu totulu alt'a e pretensiunea aliantiei israelite: indigenarea si investirea cu drepturi politice a toturoru jidoviloru càti se afla in timpulu de facia in Romani'a, ori nascuti acolo, sau locuitori de càte 20—30 de ani, ori veniti numai de eri in tiéra; atara de aceia, ori càti voru mai vení in Romani'a, dupa petrecere de unu anu se fia recunoscuti ipso facto de cetatieni ai Romaniei.

Vede ori-cine, cà ací nu póte se fia lucru curatu, si cà Alianti'a israelita nu lucra singura, ci este ajutata din afara de undeva, cu mana tare si cu braciu inaltu, firesce sub conditiune, cá o màna se spele pe alt'a si amendoue faci'a. A li se lasá Romani'a in arenda pe timpu nedeterminatu, cu conditiune de a facilita unu inprumutu de càteva sute de milióne. Facia cu acestea conjuncturi, facia si cu agitatiunile unoru fanatici din patria, nu avemu se ne miramu, daca astadi cestiunea jidovésca domina situatiunea in gubernu, in camere si in societatea romanésca intréga. Multime de alte cestiuni sunt aruncate cumu amu dice, in scartu de inaintea acesteia.

Chiaru scirile din Dobrogea, de si multe din ele prea interessante, ocupa numai loculu alu doilea. Cestiunea Arab-Tabia deocamdata pausédia, pre càtu timpu o luara in mana cabinetele cele mari, unde recursese gubernulu Romaniei. Alte sciri din acea provincia sunt mai totu bune. Nu numai romanii, ci si ceilalti locuitori ceru scóle. Gubernulu le deschide, si prefectii districteloru trimitu raporturi despre bucuri'a locuitoriloru. Veniturile statului din Dobrogea se arata pàna acumu asia de bune, in càtu daca nu se voru face cumva investitiuni prea mari si nesocotite, spesele administratiunei se voru coperi fóra dificultate si fóra cá locuitorii se se simtia asupriti. Locuitorii turci se arata fórte multiamitori, pentru-cà autoritatile publice romanesci le au ajutatu cu tóta energi'a, cá dupa intórcerea loru de pre unde fugisera de fric'a muscaliloru si a bulgariloru, se reintre in proprietatea vetreloru si pamenturiloru pe care le avusera de mai inainte. De alta parte, din Basarabi'a se ceru familiile romanesci in Dobrogea pe la comunele parasite de cercassiani; ba amu ajunsu cá se vedemu chiaru bulgari din Basarabi'a, carii mai inainte isi alergá gurile contra romaniloru, cerendu-si voia de a trece sub protectiunea romanésca, pentru-cà s'au si saturatu de parintésc'a administratiune russésca. Ceea ce turbura si revólta pe omenii cevasi mai simtitori este in Russi'a spionagiulu la totu pasulu, precum nu este mai mare nici chiaru in Ungari'a.

Propunerea de revisiunea constitutiunei (Art. 7) trebue se se publice din 15 in 15 dile de trei ori in ambele camere. In 4 Mart. 20 Febr. se dete propunerei prim'a lectura. Dupa trecerea de 3×15 dile voru urmá alegerile la camerele de revisiunea constitutiunei. Se pare inse, cà si membrii cei mai inversiunati ai opositiunei s'au invoitu inca de pre acumu, cá numai art. 7 se fia modificatu si altu nimicu, ci constitutiunea din 1866 se remana asia cumu este.

Russi'a

Ori catu de mari si stralucite ar fi fostu resultatele resbelului russo-turcu, ele totu nu potu ecuivalá si nu se potu mesurá cu relele de care sufere marele imperiu nordicu. Acestu imperiu, despre care se póte dice ca in elu sórele nu apune, are mai multe puncte vulnerabile. Cele mai principalï din acestea nu sunt tocmai calamitatile ciumei si ale finantieloru sale derangeate, ci fierberea sociala de care este coprinsa intrég'a massa a poporatiunei sale de 80 milióne. Este cunoscutu, ca in Russi'a pre langa gubernulu Tiarului mai esista inca si unu gubernu secretu, ce se numesce pe sine „tribunalu secretu" si acarui chïamare este o reforma radicala a sistemului actualu de gubernare in imperiului russescu. Atentatele comise in tempu relative fórte scurtu, asupra celoru mai inalti functionari ai statului, ne probédia pana la evidentia, ca acelu tribunalu secretu fórte bine organisatu si disciplinatu, isi inplinesce missiunea sa cu o seriositate si consecintia uimitóre. Generalu Popof, Mezencef si in tempulu din urma gubernatorele Krapotkin sunt victimele acelui tribunalu suteranu. Dar' in tempulu din urma diariele straine adusera óresi-care sciri fórte sensationale si despre cele ce se petrecura in chiaru sinulu familiei imperatesci. Asia i se scriu din Petersburg diariului „N. W. Tageblatt" urmatórele :

„In Petersburg trebue se se fi petrecutu lucruri estraordinarie. Circulédia nisce faime, a caroru basa nu se póte scrutá. Precum afirma versiunea cea mai moderata, in diu'a de 4 Martie in órele ante-meridiane imperatulu Alesandru se fi primitu visit'a marelui duce moscenitoru. Acesta se fi fostu nevoitu se antisiambredie mai multu tempu, din causa ca Tiarulu se aflá in consiliu cu càtiva ministrii. Dupa aceea Tiareviciulu a fostu lasatu inlaintru si avú o intrevorbire fara martori cu Tiarulu, care durà aprópe trei patrare de óra. Dupa acésta audientia elu parassi palatulu fórte iritatu si plecà acasa. Imperatulu chiama indata la sine pe ministrii, cari se mai aflau inca in palatu si tremurandu de necasu si palidu cá cér'a le dise, ca in interesulu propriu alu statului o considera de cea mai mare urgentia, a tramite fara intardiere pe principele moscenitoru cá prisonieru la castelulu Schlüsselburg, acusandu'lu in modulu celu mai violentu, ca ar fi urmarindu tendintie subversive. Numai dupa mari greutati a succesu a induplecá pe Tiarulu, care era iritatu in gradulu supremu, se ia mesuri mai domóle in contra fiiului seu, asia ca se facù abstractiune dela esilarea moscenitoriului in castelulu acela din Livlandi'a si Tiarulu se multiumi a tramite fiiului seu prin comitele Adlerberg ordinulu, cá pana la alte dispositiuni se nu parasésca palatulu seu si se se considere cá arestatu."

In 3 l. c. era diu'a suirei pe tronu a tiarului Alecsandru; indata dupa serviciulu divinu, la curtea din Petersburg avù locu o mare primire. Ca primi gratulatori aparura marii principi, alu caroru oratoru era principele moscenitoru. Acesta pasí din semi-cercu inainte, felicità pe Tiarulu in numele membriloru casei imperiale si apoi adause intr'unu tonu seriosu si serbatorescu: „Noi dorimu din sufletu si speramu cu siguratia, ca domnitoriulu érasi va luá un'a din acele decisiuni mari si intielepte, de care M. Sa a luatu dejá atatea pentru binele Russiei." La acestea imperatulu a respunsu cu o grava intonare: „Ve multiamescu din sufletu pentru dorintiele esprimate. Aspiratiunea mea a fostu si este, cà la tempulu seu, urmatoriulu meu se afle imperiulu la inaltimea missiunei sale interne si esterne. Ni s'au presentatu probleme mari si unele din acestea trebuescu realisate fara intardiere. Asia reducerea cheltueleloru, regularea valutei, indreptarea aceloru neajunsuri mari in armata si administratiune, care s'au ivitu in urm'a esperientieloru facute in acesti ani, precum si radical'a delaturare a neajunsuriloru sanitare. Alte probleme se potu pune la ordinea dilei, candu passiunile se voru fi inblanditu. Déca nu'mi va fi permisu mie se ajungu acelu momentu, atunci urmatoriulu meu va luá asupra'si sublim'a missiune si o va indeplini cu poteri próspete."

Intr'o tacere profunda se retrasera principii mari, facèndu locu ministriloru, in alu caroru nume principele Gortciacof felicita pe imperatulu.

Corespondentie particularie ale „Observatoriului".

— (De langa Naseudu 15 Fauru 1879). Inca in anulu espiratu 1878 ïsi incepù activitatea o reuniune invetiatorésca, infiintiata de invetiatorii dein fostulu districtu naseudeanu si giuru.

Acésta reuniune pórta numele: „Reuniunea Mariana„ si 'si are resiedinti'a in Naseudu, cuprinde in sinulu seu unu numeru frumosu de membri si afóra de teritoriulu fostului districtu si anume din tractele protopopesci: alu Bistritiei, Budacului si Becleanului.

De si pucine se strecurara in publicitate pana acuma despre activitatea acestei reuniuni, fia ca acésta tacere e tacerea albinei, fia ca'si are caus'a in alte inpregiurari, dara pentru amicii progresului nostru nationale e o suprindere imbucuratória, ca acésta reuniune esista si inaintédia cu pasi siguri spre tînt'a sea. Avendu si acésta reuniune centrulu activitatiei sale in unu punctu, carele straluce pre orizontulu culturei nóstre nationali, e indreptatita a aspirá la cele mai imbucuratóre resultate, numai déca invetiatorii voru fi insufletiti pentru causa, cà-ci sucursulu doritu nu va lipsi din partea organeloru competente si nice inlesnirile necesarie din partea populatiunei romanticului tînutu, carea prin considerabilele sale sacrificie, aduse pre altariulu Minervei, a datu dovedi despre iubirea sa de progresu.

Nu sum chiamatu, dara nice me aflu in placut'a positiune, a dá informatiuni mai detaliate despre organismulu si activitatea acestei reuniuni, lipsindu'mi datele necesarie, îmi iau înse libertatea a raportá dvóstra in urmatórele despre decursulu adunarei I-ei reuniuni filiale a „Reuniunei Mariene" tînute la 9 Febr. a. c. in Zagra, loculu natale alu fericitului Vicariu Joane Marianu.

De si tempulu erá nefavoritoriu, totusi inca din preser'a dilei de adunare incepura a vení invetiatorii la loculu adunarei, unde fura primiti cu ospitalitate fratiésca de invetiatorii din locu, cari facura dispusetiunile de primire preste tóta asteptarea.

Domineca demânéti'a, la órele 8, afara de doi membri, toti erau presenti.

Dupa celebrarea s. liturgii, la carea participara toti invetiatorii, emulandu in cantari, conformu programei se adunara cu totii in scól'a triviale,*) insocite de unu insocite de unu numeru frumosu de poporeni in frunte cu paroculu locului.

Deschidiendu presiedintele siedinti'a cu o cuventare acomodata, cenferinti'a pasí mai antaiu la discussiune asupr'a agendeloru curente, apoi urmara prelegerile practice si adeca:

I. Se tractéza practice tenerimei din scól'a elementara sunetulu *m* de invetiatoriulu Teodoru Draganu.

II. Altu esercitiu practicu: tractarea adjectivului in clas'a I. „triviala" de invetiatoriulu „trivialu" Macedonu Manu.

III. Propunere practica despre termometru in clasea a II. „triviale" de invetiatoriulu diriginte alu scólei „triviale" Jóne Draganu.

La finea fiacarei prelegeri, suspindiendu-se siedinti'a, fu invitata comissiunea criticatória a se retrage, spre a'si face observarile asupra prelegerei, éra dupa redeschiderea siedintiei ïsi desvoltà observatiunile sale.

Desteritatea, cum si modulu tractarei mai cu séma a invetiatoriloru celoru doi din urma, apoi respunsurile precise a le prunciloru, date in limbagiu corectu, au probatu, cà acesti invetiatori sunt la inaltimea missiunei loru.

Tactic'a observata de comissiunea criticatória in dificultarea totului, ce a fostu de dificultatu inse numai intre marginile obiectivitatiei, apoi desvoltarea vederiloru libera si negenata, manifestata de invetiatori in discussiunea plenara, au datu destule probe, cà invetiatorii sunt patrunsi de santiani'a causei, si au in vedere numai prosperarea invetiamentului, nesuindu fiacare a cunósce reulu, a'lu emendá si a imitá ceea ce merita imitare.

Acestea sunt totu atàtea simptome, cà acésta reuniune va prosperá, va aduce resultatele dorite si astu modu va constatá, cà reuniunile sunt la noi uniculu remediu pentru ameliorarea invetiamentului si redicarea neconsideratului statu invetiatorescu la demnitatea cuvenita.

Dupa pertractarea obiecteloru din programa, la órele 3 p. m. se dede unu prandiu comunu in cas'a invetiatoriului diriginte Ioane Draganu, la care nu lipsira nece toastele indatinate.

E demna de amentire si impregiurarea, ca preotulu locale din Zagra d. Petru Verticu, care e totu-odata si membru alu „Reuniunei Mariane", a luatu parte cu interesu viu in fruntea braviloru sei poporeni la discussiunile siedintiei. E demna de amentire acésta inpregiurare pentru indiferentismulu celu mare, cu care se privesce la noi spiritulu de asociare in genere si in specie cá midiulocu de a dá invetiamentului nostru natiunale unu aventu mai rapede.

Fia cá bravulu preotu se ïsi afle multi imitatori, fia cá preotii nostri romani se nu privésca cu indiferenti'a, séu chiar' cu despretiulu camu usitatu la noi, nisuintiele invetiatoriloru de a se intruni; fia ca preotii si invetiatorii mana in mana se nisuésca la inplinirea detorintiei loru comune inpuse de intemeiatoriulu crestinismului. Pre la órele 5 p. m. invetiatorii se despartira intre salutari fratiesci sub inpressiunea celoru mai dulci suveniri, spre a se revedé in comun'a Salva, unde s'a decisu a'si tîné acésta reuniune filiale a 3 adunare.

Nu potu inchïaié acestu scurtu raportu, fóra a amentí de una scrisore a Rev. D. protopopu din Tractulu Becleanului, adresata presiedintelui reuniunei filiali, escusandu pre invetiatorii sei, cà din neajunsulu midiuloceloru materiali nu potu luá parte la adunarile reuniunei.

Fia 'mi permisu a observá, cà chiaru reuniunile si numai aceste sunt midiuloculu de a creá invetiatoriloru pusetiunea, ce le compete in societate si prin urmare si de a inbunatati starea loru materiale.

Invetiatorii din tractulu Becleanului fiendu in nemidiulocita vecinatate cu Naseudulu, ar poté numai profitá, asociandu-se „Reuniunei Mariane", si asia formandu densii un'a reuniune filiale separata, cá cei din tractele mai indepartate, alu Bistritiei si Budacului. Z.

— (Valea-Borgoului, 22 Februariu n. 1879.)

„Velut thus non hominibus sed
Diis competit, ita laus non indignis
sed bonis tribuenda". — Stobae.

Subscrisii invetiatori de pre Valea-Borgoului, pretur'a Jaad, comitatulu Bistritia-Naseudu, venimu a ne rogá, cá se binevoi-Ti a publicá in colónele „Observatoriului" urmatórele: Unde invetiatoriulu 'si scie chiamarea si pricepe legea scolara, acolo si afacerile scolare se afla in stare inbucuratória. Inse cá scólele se prospereze, nu depende numai dela invetiatori, ci si dela organele scolari destinate a executa legea immediatu. Noi in vocatiunea nóstra de invetiatori amu datu adesea preste obstacule atàtu facia de negligenti'a parintiloru de a-si tramite pruncii regulatu la scóla, càtu si facia de alte recerintie necesarie scóleloru. Obstaculele inse s'au delaturatu totu-deauna cu punctualitate esemplara, atàtu inainte de incorporarea districteloru Naseudu si Bistriti'a in comitatulu Bist. Nas., — candu organulu esecutivu erá din sinulu nostru: d-lu N. Rusu' actualulu pretore in Naseudu; càtu si acuma, candu organulu esecutivu nu este din sinulu natiunei nóstre. S'au delaturatu si se delatura, repetîmu, de càteori ne adresamu càtra acela, care, cá omu cultu scie cumcà devis'a seclului presente este cultur'a, si cà cultur'a se casciga prin scóle. Cá se nu ocupamu spatiulu pretiuitului diariu „Observatoriulu", — venimu a-o spune francu, cumca acelu nobilu barbatu ce si acuma ne dà mana de ajutoriu intru delaturarea obstaculeloru, e spect. d. actualulu jude procesuale alu cercului Jaad, Gottfried Ruales. Pre bas'a motiveloru supr'aduse; pre bas'a asiduului zelu ce pune intru prosperarea scóleloru: venimu a'i aduce cea mai ferbinte multiamita publica. Primi-Ti on. Redactiune asigurarea destinsei nóstre consideratiuni!

Jacobu Onea, inv. diriginte. Maced. Flamandu, invetiatoriu. Stefanu Vrasmasiu, invet. Giorgiu Giorgitia, invetiatoriu.

Sciri diverse.

— (Dómnele decorate), ale caroru nume figuréza in decretele publicate in Monitoriulu oficialu No. 266 si 288 din anulu 1878, No. 37 si 40, din anulu curentu, si cari n'au primitu pana astadi brevetele crucei Elisabeta ce li s'a conferitu de A. S. R. Domnulu, sunt rugate a se adressa la cancelari'a ministerului afaceriloru straine, pentru a li se remite brevetele ce le sunt destinate, firesce, punendu exactu adress'a si locuinti'a.

— (Din orasielulu Beliu in comitatulu Biharu) aflamu dupa una corespondentia mai lunga

*) Stergeti, ve rugamu din stilulu oficiale scolasticu acestu terminu adoptatu de cine scie ce pedanti in sec. trecutu, in locu de elementariu, incepetoriu, comunale. Trivialis lat. semnifica ad literam, dintre drumuri, apoi ordinariu, de tóte dilele, prostu, mojicescu. plebeu.
Red.

despre activitatea demna de tóta laud'a a conducatoriloru comunei bisericesci greco-orientale din locu. Acea comuna numera numai 64 familii, cà-ci ceealalta poporatiune este si acolo inpartita in diverse confessiuni. Bisericuti'a acelei mici comune pe la 1860 aflandu-se in stare aprópe de ruina, fu inchisa prin auctoritatile politice; comun'a isi facù alt'a, de si cu prea grele sacrificie. Scóla nu avea. In anulu 1868 se apucà se o faca, dara nu'i ajunsera poterile cá se o aduca la indeplinire nici in 10 ani; iĭ mai lipsía multe. Comitetulu parochialu veni la ide'a, cá se'si cerce noroculu cu unu balu. Intr'aceea primariulu orasiului dn. Vasilie Albiciu inprumutà pe scóla cu sum'a necessaria numai pe sperantia, cà-'si va scóte banii din venitulu balului, care se si tînù in 4/16 Febr. a. c. si fu cercetatu bine de càtra familii de diverse nationalitati si confessiuni. Venitulu brutto fu 146 fl. 50 cr.; spesele 58 fl. 80 cr. Remase netto summ'a 87 fl. 70 cr. cá ajutoriu pentru scól'a gr. orient. din locu. Contribuirile preste pretiulu de intrare au fostu mai multe si generóse, anume dela urmatorii domni: István Németh 5 fl., Ioanu Papu 5 fl., Mor Berger 5 fl., Bálint Molnár 5 fl., Ioanu Zach 5 fl., Dr. Mihály Klieber 3 fl., Sigismundu Papu 3 fl., Vasiliu Albiciu 3 fl., Georgiu Popoviciu 3 fl., Paul Gavrilette 3 fl., Antal Molnár 3 fl., Leopold David 3 fl., Iacob Márton 3 fl., Robert Bernat 3 fl., Ferencz Henger 3 fl., Károly Szelle 3 fl., Ioanu Bic'a 3 fl., Iosifu Pinti'a 3 fl., Heinrich Stern 3 fl., Perco Primus 2 fl., Ferencz Gyurtsak 2 fl., Georgiu Orosz 2 fl., Antal Grifaton 2 fl., József Bandy 2 fl., Ferencz Kocsis 3 fl., Nicolau Stanu 1 galbinu si 1 taleru in pretiu de 6 fl. 50 cr., Franciscu Herczeg junior 2 fl., Antal Schmith 3 fl., Mihály Szilágyi 2 fl., Jozsef Korom 2 fl., Ioanu Caton'a 2 fl., Romulus Mangr'a 2 fl., János László 2 fl., Müldner Vilmos 2 fl., Ioanu Vass 2 fl., József Stillman 2 fl., Eisenbal Antal 2 fl., János Rukuvánszky 2 fl., Adolfu Lefkovics 2 fl., Paul Lulusi'a 2 fl., Simionu Tomuti'a 2 fl., Emanuel Jakob 2 fl. Altii mai multi au datu càte 1 fl.

— (Unu atentatu rusescu asupra dr. A. Popoviciu.) Despre acésta afacere diariulu „Romanulu“ primesce dela insusi dr. A. Popoviciu urmatórele amenunte: In diu'a de 9. Febr. densulu siedea liniscitu pe o banca in fati'a bufetului de pe sioséu'a Kisseleff, candu de odata i se presentara doi individi inarmati cu bastóne, alu caroru capu era de feru. Unulu era colonelulu Stefanu Nicolici, siefulu politiei secrete rusesci din Bucuresci, ér' alu doilea unu individu numitu Hauser. Colonelulu rusescu se adresà in tonu bruscu catra dr. Popoviciu dicêndu'i: „Mai trasu in judecata pentru calomnia? Stài ca'ti vomu dá noi judecata! si in acelasi momentu redica bastonulu si 'lu indrépta spre capulu lui. Dr. Popoviciu parà lovitur'a, se sculà de pe banca si aplicà dóue palme atentatorelui. In acelasiu momentu sociulu colonelului apuca pe doctorulu romanu de gùtu, dar' acesta printr'o miscare repede scapa din man'a aceluia. Atunci colonelulu rusescu inpreuna cu sociulu seu pleca in huiduirea publicului indignatu, care vediendu ce se petrece, sarise in ajutoriulu doctorului Popoviciu.

— (Teplitz.) Isvorulu termalu dela renumitele bai din Teplitz secase in urm'a unei catastrofe din minele de carbuni dela Dux. Acést'a pentru locuitorii de acolo era o calamitate publica, pentru-ca venitulu si subsistenti'a loru in mare parte era conditionata prin petrecerea óspetiloru la acele bai. Era deci atatu in interesulu localitatii, catu si alu statului, cá se se intreprindia tóte mijlócele possibili pentru reaflarea acelui isvoru. Gratia mesuriloru si sapaturiloru ce s'au facutu in 3 l. c., isvorulu au fostu reaflatu la o adancime de 13 metrii si cu o temperatura de $27^{2}/_{10}$ R. Se prea intielege, ca bucuri'a locuitoriloru din Teplitz, precum si a tuturoru ce au lipsa de acea baia este nedescriptibila.

— (Frecventi'a universitatiloru rusesci) Unu diariu rusescu „Wixermia Ilustr.“ afirma, ca la o poporatiune de 80 milióne precum este aceea a Russiei, frecventi'a instituteloru mai inalte de invetiamentu d'abia se urca la cifr'a de: 13,500 studenti. Poporatiunea universitatiloru austriatice este de 12,000, éra aceea a Germaniei 20,000 studenti.

— (Unu serviciu bine resplatitu.) Timbrulu postalu fù propusu pentru prim'a óra in Angli'a la anulu 1840 de catra Rouland Hill, care in semnu de recunoscintia pentru serviciulu adusu, fù numitu de gubernulu englesu baronu si cavaleru alu ordinului „Tye Bath“ si primi din partea comerciului englesescu totu in semnu de recunoscintia 350,000 franci, ér' din partea parlamentului 500,000 franci. In septeman'a trecuta cetatea London a datu lui Rowland Hill o diploma de cetatienia intr'o cuthia de auru, in tocmai cum s'a datu principelui de Walles, mostenitoriulu tronului.

Dar' timbrulu postalu n'a fostu inventatu de Rowland Hill, ci numai propusu si sustienutu de densulu. Adeveratulu inventatoru este tapitierulu Robert Muray, care traiá sub domni'a lui Carolu alu II. Atunci innovatiunea potù reusi. Rowland Hill este astadi de 80 de ani.

— (Incendiu.) In 3 l. c. au arsu castelulu Tervueren, care era resiedinti'a nefericitei imperatese Siarlot'a socia imperatului Maxmilianu de Mexico. Imperatés'a au fostu dusa la Laeken, o alta resiedintia a regelui Belgiei.

— (Unu copilu dibaciu.) Era acum càte-va septemani, a dóu'a di de una din cele d'antaiu nopti de iérna, in timpulu caror'a campiile erau acoperite de zapada: servitorii unei mosii din Lachisse, parte dependinta de comun'a Piétrebais, ducêndu-se la lucrulu loru audira gemete, ce pareau cà esu dintr'o móra pe langa care treceau. Apropiandu-se, descoperira, culcatu sub móra, unu teneru baiatu, care nu dedea decatu prea slabe semne de viétia.

Slugile se grabira a duce pe murindulu la casele arendasiului, unde gratia ingrijiriloru inteligente si asidue ce i se detera, ĭsi veni indata in simtiri, si in dóue, trei dile apoi fù salvatu. Elu fù intrebatu atunci, de unde veniá, cine era si eata ce istorisi:

Elu era nascutu la Sevastopolu; tatalu seu, generalu Bluchos, fusese ucisu in lupt'a dela Plevn'a. Muma sa muri de superare aflandu de mórtea sociului seu. Càtu despre densulu, care voise se insotiésca pe tatalu seu, fusese ranitu si culesu de o ambulantia englesa si condusu in Angli'a.

Candu fù vindecatu pe deplinu, dupa cererea sa fù inbarcatu pe bordulu unui vaporu pentru Anvers; de acolo se duse la Bruxelles, apoi, perdiendu toti banii voise se se duca pe josu langa Wavre, unde trebuiá se gasésca o vechia ruda, alu carui nume ilu uitase si a carei adresa o perduse.

Tatalu seu lasase o avere de 25 milióne, avere pe care o gerá tutorulu seu ce locuesce in Moscova.

Copilulu se dicea ca e in etate de 13 ani, elu avea aerulu asia de dulce, éra atatu de blandu, atatu de inteligentu, incatu tóta lumea, in satu, se interesá de sórtea lui. Notariulu cantonului se insarciná a scrie in Russi'a spre a gasi pe tutorulu séu pe parintii tenerului erou alu acestei triste istorii.

Scrisorile si telegramele remaneau fara respunsu. Asia ca, cu tóta gentileti'a ce aretá baiatulu, cu totu aerulu seu de sinceritate, aceia care ilu primisera incepura a avea indoeli asupra veracitatiei recitarei sale. Si sub imperiulu acestei preocupari notariulu din Longueville conduse pe baiatu la Bruxelles si ilu presentà ambasadorului Russiei.

La cestiunile ce i se pusera in limb'a russa, strengariulu respunse, cu unu mare sange-rece, cáte-va cuvinte ce interlocuitorii sei nu intielegeau de locu. Ori si cum, acesti din urma observara ca acést'a nu este unu lucru atàtu de estraordinariu, din caus'a mareluĭ numeru de dialecte vorbite in Russi'a.

Parasindu ambasad'a — unde i se promise cà se voru luá informatiui — notariulu se gandí a face o visita comisariului de politia din Bruxelles, spre a 'i espune casulu si a se informá, déca nu cum-va i se semnalase la politie unu copilu disparutu.

D. Lenaers, dupa ce au ascultatu istori'a, invita pe baiatu a scrie in rusesce, si acesta, cu cea mai mare inlesnire, se puse a face pe chartia o serie de litere óre-cari. Elu facuse acést'a fara hesitare si in modulu celu mai naturalu. Si apoi comisariulu de politie necunoscêndu limb'a rusa, prob'a nu era conchidietóre.

— Do yon speak englisch? dise d. Lenaers, adresandu-se baiatului.

— No! respunse indata acesta.

Sprechen sie deutsch? urmà comisiarulu.

No! dise anca copilulu.

— Gyzyt gy ne vlaming? mai dise d. Levaers.

— Neenik! facù atunci pretinsulu rusu, si acèsta cu unu accentu gantoanu din cele mai pronuntiate.

De asta-data, elu se tradase si necrediut'a comedia ce acestu dibaciu copilu de 13 ani jucase de siese septemani, se terminà.

Cedêndu amenintiariloru comisariului, miculu diavolu terminà prin a marturissi ca se numíá Cuvelier si ca parintii sei locuescu in Gand. D. Lenaers telegrafia colegului seu din acestu orasiu si elu i respunse, ca in adeveru miculu Cuvelier — caruia nu se intempla acésta pentru antei'a óra — parasisse pe parintii sei „musicanti ambulanti.“

Professiunea esercitata de parintii sei le reamintesce, ca si miculu Cuvelier canta din vióra si locuitorii din Pétrebais si Longueville ilu ascultara de multe ori cu placere.

Eata unu copilu dibaciu, ce promite. — (Indepedinti'a belgica.)

— (Cetatea Sau Francisco) va fi prim'a care va introduce preste curendu iluminarea tuturoru stradeloru sale prin lumin'a electrica.

☛ **Ne permittemu a reflecta pe acei domni abonati din Romani'a,** carii binevoisera a prenumerá la diariulu nostru pe la 1/13 Septembre 1878, cà abonamentulu ddloru espirà la 28 Februariu st. v., se póte inse innoi mai usioru prin mandate postali, sau in bilete hipotecarie de a le Romaniei, éra in capitala la librari'a Szöllösy in piati'a teatrului, cu 22 lei noi pe 1 anu, cu 11 l. n. pe 6 luni, éra pe 10 luni pàna la 31 Decembre cu 18 l. 40 bani.

Unii domni din Romani'a depunu abonamentulu la oficiulu postei din locu, in bani de ai tierei, pentrucá se'i inaintedie la oficiulu postei regesci din Sibiiu. Acestu modu de prenumeratiune este inpreunatu cu formalitati, de care abia póte se'si faca cineva idea. De ex. banii se depunu la post'a din Bucuresci, fia pentru ori-si ce diariu; oficiulu de acolo comanda fói'a, nu la redactoru ori editoru, ci de a dreptulu la post'a din tiér'a vecina, dara banii nu'i transmitte, pàna nu a primitu vreo doi Nri. Oficiulu postei de aici comanda fói'a de unde scie densulu. La vreo luna de dile cere pretiulu dela oficiulu din Bucuresci. Acum inse trebue se'i socotésca valórea dupa cursulu de aici in valuta austriaca. Asia oficiele posteloru sunt pedepsite cu multime de corespondentie sterpe, éra proprietarii diarieloru abia isi vedu banii la càte trei luni. Spre a evitá tóte acestea formalitati, care n'au nici-unu sensu, modulu celu mai simplu este, sau a pune adress'a scrisa curatu si banii alaturea sub cuverta, sau a luá mandatu postale, pe alu carui cuponu se insémna sum'a si in dosu adress'a intréga.

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura se curéza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a l. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea medicului, si se capeta de la **Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen.** Suculu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de **grumazu** si **pieptu, grippa, ragusiéla, tusa** si **trógna.** Multi cumperatori marturisescu, ca numai sucului acestui-a au a-si multiumí somnulu placutu.

Escellentu este suculu acest'a, cá preservativa pe **tempu negurosu si aspru.**

In urm'a gustului fórte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce sufere de plumani inse, o trebuintia; cantaretieloru si oratoriloru cont'ra vocei inchise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. **Oppolzer**, rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosesce cu celu mai bunu succesu in spitalu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescrisu adese suculu acesta de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatórele scrisori recunoscutóre:

Testimoniu.

Fiiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in câtu me temeam cà nu cumu-va se se innece; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atâtu de debilu, in câtu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomendatu allopulu de plante de Schneeberg, si multiamita acestui midilocu minunatu, indata dupa iutrebuintiarea primei sticle a mai incetatu tus'a, dupa a dou'a sticla cautá bene afora copilulu, a venitu la potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in câtev'a dile, prein midiloculu acest'a, de o tus'a mare si ragusiéla.

Deci cu multiamita sincera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partîle prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just. **Laurentiu Scheibenreif,** primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite càtu mai in graba inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle aflu cà dorerea de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micsioréza pre di ce merge, pentru ace'a me adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai próspetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórte usiuratoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandatu in casuri de astfeliu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. **Feschl.**

D-lui **L. Cantily,** apotecar in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anunciatu de d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa intrebuintiarea celui d'antaiu exemplariu amu sentîtu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acésta medicina minunata, sanetatea mi se restaurà pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta ânim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857. **W. J. Pock.**

Domnulu meu! (21) 33

Dupa-ce prin intrebuintiarea allopului d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiél'a impreunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacutóreloru resultate ale acestui allopu minunatu de plante miam recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu fórte oblegatu a' Ti multiami din tóta anim'a pentru acésta inventiune salutaria, cum si a recomanda acésta medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti càti suferu de pieptu si mai vertosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857. **Joanu Bauer.** docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticla. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai afla in
Sabiiu: Friedrich Thalmayer, comerciante.
Aradu: F. Tones & Comp.
Blasiu: Carol Schieszl. apotecariu.
Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu.
Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu.
Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.
Sighisiór'a: J. B. Teutsch, comerciante.

Editoru si redactoru respons. **G. Baritiu** in Sibiiu. Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiiu.